

EDITORIAL

Málokdo je s *Časopisem Slezského zemského muzea, série B – vědy historické* spjat tak úzce, jako jeho současný vedoucí redaktor Pavel Šopák; časopis pravidelně odebíral již jako gymnazijní student, následně do něj začal sám přispívat a nyní již jedenáctým rokem zasedá v jeho redakční radě. Když tedy letošního 31. července oslavil své padesátiny, zdálo se přirozené věnovat mu k životnímu jubileu jedno číslo právě tohoto periodika. Příspěvky sestavili jeho přátelé a kolegové, a to tak, aby reflektovaly témata uměleckohistorická a muzeologická, jež mu jsou blízká, a zároveň určitým způsobem ilustrovaly jeho osobnost.

Číslo ČSZM-B, které právě držíte v rukou, příznačně otevírá uměleckohistorický příspěvek, jehož autorem je Dalibor Prix. Zabývá se výstavbou barokního kostela sv. Šebestiána v Třemesné, čímž evokuje nejen jubilatův odborný zájem o architekturu, v posledních letech reprezentovaný zejména knižní trilogií zaměřenou na architektonický vývoj českého Slezska a Ostravska,

Opavy, Ostravy a Olomouce, ale připomíná taktéž Šopákovu angažovanost v mapování a ochraně primárně regionálních sepulkrálních památek, kterou s Daliborem Prixem sdílí, a jejichž vzájemná spolupráce v této oblasti vyústila mimo jiné v založení studijního oboru *Ochrana kulturního dědictví* na Slezské univerzitě v Opavě. Geograficky tvoří Prixova studie pomyslný můstek k příspěvku Květoslava Growky, jesenického gymnazijního pedagoga a archiváře, jenž popisuje životní osudy jesenického gymnazijního profesora a muzejníka Franze Peschela. K Jesenicku poutá Pavla Šopáka blízký vztah; do malebné horské krajiny disponující unikátním geniem loci se opakovaně vrací nejen jako turista, ale také jako badatel. Věnoval mu řadu studií zabývajících se místní architekturou, výtvarným uměním, muzejnictvím či významnými osobnostmi. S Květoslavem Growkou se jubilant nesetkával pouze v rámci badatelských návštěv jesenického archivu, ale také na dnes již tradičním Svatováclavském setkání v Jeseníku,

Pavel Šopák na židovském hřbitově v Opavě.

Foto David Macháč, 2020.

kde často prezentuje výsledky svého bádání týkající se tohoto regionu. Growkova studie pak otevírá muzeologické téma, u kterého setrvali i ostatní přispěvatelé. Následuje tak text Ondřeje Koláře, vedoucího Oddělení historického výzkumu – Slezského ústavu Slezského zemského muzea, kde Pavel Šopák působí jako vědeckovýzkumný pracovník již bezmála deset let. Kolářův příspěvek propojuje osobnost Karla Dohlschalla, policejního referenta u Zemské vlády slezské v Opavě, s policejní výstavou pořádanou v Opavě roku 1913. Muzeologie a dějiny muzejnictví, patří mezi frekventovaná výzkumná témata Pavla Šopáka; z množství různorodých muzeologických textů, jež publikoval, vyčnívá nad ostatní monografie *Město muzeí*, věnující se dějinám opavského muzejnictví, díky které došlo krom jiného k objasnění okolností vzniku prvního opavského muzea, a především ke zpochybnění mytizovaného roku 1814, jako roku, kdy údajně vzniklo. Opavského muzejnictví se týká i následující příspěvek z pera Lukáše Bártla, Šopákova kolegy z Fakulty umění Ostravské univerzity, kde v současnosti oba vyučují, byť na rozdílných katedrách. Zabývá se opomíjeným pokusem o založení Muzea barevné fotografie při Slezském zemském muzeu, a spojuje tak témata uměleckohistorická a muzeologická, jež jsou leitmotivem tohoto čísla, zároveň se však dotýká i muzejnické praxe či teorie kultury, které rovněž nejsou jubilatovi vzdálené. Posledními přispěvateli jsou pak muzeologové Lucie Jagošová a Otakar Kirsch z Masarykovy univerzity v Brně, jejichž příspěvek sleduje vliv českého muzejnictví při založení a počátečním rozvoji Mezinárodní komise pro muzeologii ICOFOM. S Otakarem Kirschem poji Pavla Šopáka jak zájem o muzeologii, tak o její propagaci – spolu loni organizovali konferenci připomínající 70. výročí znárodnění zemských muzeí, a na příští rok již připravují u příležitosti 70. let od založení našeho časopisu konferenci zabývající se muzejními periodiky.

Na sérii studií věnovaných Pavlu Šopákovi pak navazuje, pro naše periodikum dosud nestandardně, rozhovor s jubilantem samotným, jenž nahrazuje tradiční jubilejní texty a laudatia; neměl by ovšem být vnímán jako jakési privilegium vedoucího redaktora, nýbrž jako založení nové rubriky muzejního časopisu. Za rozhovorem, nyní již standardně, následuje jubilatova bibliografie. Ta je specifická svou rozsáhlostí, širokou škálou témat, a především charakterem textů. V současnosti není příliš obvyklým jevem, aby jediný badatel dokázal během jednoho roku napsat větší množství kvalitních textů zahrnujících monografie, katalogová hesla, studie, jubilea, recenze a zajímavé zprávy, natož aby tento náročný publikační rytmus držel řadu let za sebou, ba co více – aby velké množství z těchto textů nebylo „rivovsky“ bodovaných či alespoň honorovaných, a při tom neztrácely nic na své kvalitě ani vypovídající hodnotě. Pozoruhodně obsáhlá bibliografie Pavla Šopáka však dokazuje, že i v dnešní době je možné psát nejen pro plnění grantových povinností či zásobování paměťových, vzdělávacích a kulturních institucí drahocennými body, ale také pro zachování paměti či šíření vzdělání a kultury jako takové. Z tohoto úhlu pohledu je potřeba vyzdvihnou především dlouhou řadu drobnějších textů věnovaných často zapomenutým regionálním osobnostem a společností 19. století, jež se vymykají stěžejním badatelským tématům Pavla Šopáka, kterým se věnuje zejména v posledních letech, tedy již tolikrát zmíněné architektuře a muzejnictví.

Závěrem nezbyvá než za všechny gratulanty popřát Pavlu Šopákovi pevné zdraví a především stále neutuchající badatelský a pedagogický elán, kterým se prokazoval dodnes.

Vojtěch Pokorný